

neménél (cereuisia saxonica) meg azt mondja: *Saxoniabeli sőr magyarnak nehez es segen ital* (2180. sz.). Érdekes az a jámbor megjegyzése is, a melyet a *papa* 'pápa' szóhoz vet: *Bölczeseguel es igaz isteni tudomanual wen emberuek [olv. embernek] kelene lenny* (2241. sz.).

Sokszor etimologizálásba is kap a magyar rész szerzője. Így: »Epitaphium: *Koporso felet valo iras. Ταφος az az koporso επι az az felete*« (1671. sz.) — »Poëta: *Vers szerző iu* [olv. jú, azaz jó, jön] *az görög igheből ποιτω czeleködöm*« (2332. sz.) — »Grammatistes: *Grammatica tudo, iu ez görög igheből γραμμα az az eruk* [olv. irok]« (2348. sz.).

A magyar rész, bár szójegyzék voltánál fogva nem összefüggő szövegű nyelvemlék, mégis igen sok becses adatot tartalmaz,¹ s a kiadást értékesebbé teszik Szamotának rövid, de tanulságos jegyzetei, melyekkel különösen a ruházatra, fegyverzetre, butorokra, ételekre és mesterségekre vonatkozó szöveget kíséri s melyekben hagyatékul maradt oklevél-jegyzeteit is sikerrel használta föl.

A szójegyzékre felhívjuk a történetírók érdeklődését is, mert benne sok műveltségtörténeti szempontból is becses adat található, a melyek magyarázatát a nyelvész csak a történetbúvártól remélheti.

Zolnai Gyula.

A budapesti magyar királyi tudomány-egyetem könyvtára. *A milleniumi országos ünnepély alkalmára hivatalos adatok alapján írta dr. Máté Sándor a budapesti egyetemi könyvtár első öre. Budapest. Nyomatott a magyar királyi tud.-egyetemi könyvnyomdában.* 1896. 8-r. 24 l.

Ami számtalan ünnepi kiadvány közül melyen a honalapítás ezredéves emlékünnepe alkalmából láttak napvilágot, legközelebbiről érdekelnek bennünket a hazai könyvtárak történetéről szóló monografiák. A szerény füzet, mely ezek sorát megnyitja, a budapesti egyetem könyvtárának multját és mai állapotát mutatja be; Máté Sándor, e könyvtár érdemes első öre írta azon hivatalos adatok alapján, melyeket a könyvtár igazgatósága vallás- és közoktatásügyi tározónak a milleniumi nagy évi jelentése számára állított össze. A füzet két részre oszlik. Az első rész az 1867. év előtti időszak történetének rövid vázlatát foglalja magában; közli a könyvtár XVIII. századi exlibrisét, melyet olvasóink folyóiratunk mult évi folyamából ismernek, és Cserna Károly sikerült rajzában bemutatja a pesti Ferenczrendiek kolostora ama részének képét, melyben a könyvtár 1784-től 1875-ig el volt

¹ E szempontból való méltatását l. a M. Nyelvőr idei évfolyamának 168–169. lapjain.

helyezve. A könyvtár magvát a nagyszombati jezsuiták könyvei képezték, melyeket Mária Terézia az 1774-ben államosított egyetemnek adományozott. Mikor az egyetem Budára helyeztetett át, a könyveknek csak egy harmada szállított Budára; egy harmada a nagyszombati akadémia tulajdona maradt, $\frac{1}{3}$ -rész szétesztatott a plebániák és szerzetesek között. A budai királyi palotában elhelyezett könyvtár mintegy 20,000 kötetből állott; gyarapítása céljaira évi 500 frt átalány felett rendelkezett. Személyzete 7 tagból (2 könyvtárnok, 2 őr, 2 irtok, 1 szolgál) állott; olvasótermének évi forgalma nem haladta meg a 2000-et. 1784-ben Pestre történt átszállítása után jelentékeny lendületet idézett elő gyarapodásában II. József császárnak az az intézkedése, mely a magyar és horvátországi eltörült szerzetek könyveit az egyetemi könyvtárnak juttatta. Az 1819-iki összeszámlálás 56,879 kötetben tüntette fel a könyvtár nyomtatványai állományát; 1866-ban már 108,041 kötet nyomtatványt és 12,278 db miscellaneát foglalt magában.

A II. rész az 1867—1895-iki időszak nagy változásairól számol be. 1873-ban kezdték meg az új könyvtári palota építését; a könyvtár ebbe 1875 végén költözködött be s a modern vivmányok szerint felszerelt nagy olvasótermét 9381 kötetnyi kézikönyvtárával 1876 márczius 26-án nyitotta meg a közönség előtt. A mi azóta történt, arról az évi jelentések útján rendszeres értesüléssel birtunk; elég, ha e helyütt a végeredményeket tüntetjük fel. A könyvtár állományát 1895 végén 215,363 kötet és 35,256 füzet nyomtatvány, 1604 kötet kézirat képezte; kézikönyvtára 12,000 kötetből áll. Összes javadalmazása 36,240 frtra rug; ebből 17,134 frt esik a személyi kiadásokra, 5868 frtot az épület fenntartása vesz igénybe; a könyvtár gyarapítására és könyvkötésre tehát 13,238 frt marad. Olvasótermében 1895-ben 48,174 olvasó 50,624 művet, kikölesönzés útján 4007 olvasó 13,577 művet használt. Személyzete 8 tisztviselőből és 7 szolgából áll, élükön *Szilágyi Sándor* igazgatóval, ki 1878 október 12-ike óta töltve be a fontos állást, páratlan munkaerejével, lelkesedésével és buzgalomával legfőbb tényezője volt a könyvtár felvirágzásának.

D. Gy.

Coup d'oeil sur l'histoire de la typographie dans les pays roumains au XVIe siècle par *Émile Picot* professeur à l'école des langues orientales vivantes. Extrait du Centenaire de l'école des langues orientales vivantes. Paris. Imprimerie nationale. MDCCCXCV. Nagy 4-rét, 2+43+3 l.

A hires párisi *École des langues orientales vivantes* a mult évben ünnepelte meg főnállásának századik évfordulóját. Ez alkalomból az intézet egy emlékkönyvet adott ki, melyben minden tanárának egy-egy ez alkalomra irt dolgozata foglaltatik.